

בש"פ 3447/23 - ציון אלאמו נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 3447/23

לפני: כבוד השופטת ר' רונן

העורר: ציון אלאמו

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד במ"ת 7520-03-23 מיום 16.4.2023 שניתנה על ידי כב' השופטת א' פינק

בשם העורר: עו"ד יניב דניאל

בשם המשיבה: עו"ד נועה קסיר-פת

החלטה

1. לפניי ערר על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת א' פינק) במ"ת 7520-03-23 מיום 16.4.2023 בה הורה בית משפט קמא על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו בת"פ 7488-03-23.

כתב האישום

2. ביום 5.3.2023 הוגש לבית המשפט המחוזי כתב אישום כנגד העורר וכנגד שניים אחרים (להלן: נאשם 1 ו- נאשם 3) הכולל שני אישומים. האישום הראשון רלוונטי לעניינו של העורר ושל שני הנאשמים האחרים, ואילו האישום השני רלוונטי רק לעניינו של הנאשם 1. האישום הראשון מייחס לעורר עבירות של חבלה בכוונה מחמירה בצוותא חדא,

לפי סעיף 329(א)(1) בצירוף עם סעיף 29(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); החזקת סכין שלא כדין לפי סעיף 186(א) לחוק וקשירת קשר לפשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק.

כתב האישום נוגע לאירוע שהתרחש ביום 14.2.2023, על רקע חובות נטענים בסך של 30,000 ₪ של המתלונן לאחיו של הנאשם 1 (להלן: ירום). הנאשם 1 ואף העורר התקשרו למתלונן מספר חודשים לפני האירוע נושא כתב האישום ודרשו ממנו להסדיר את החוב.

3. ביום 14.2.2023 הגיע המתלונן לסעוד במסעדה בעיר נתניה. בסמוך לשעה 17:30 נכנסו הנאשם 1 והעורר למסעדה ורצו לעבר המתלונן כשהם מצוידים בסכינים יפניות. נאשם 1 היה מצויד גם באקדח. הנאשם 1 והעורר תקפו את המתלונן בגב באמצעות הסכינים, נאשם 1 דקר את המתלונן בראשו והעורר חתך את המתלונן בפניו. בתגובה לכך נמלט המתלונן אל מאחורי דלפק המזון במסעדה, תוך שנאשם 1 דולק אחריו. המתלונן תפס בסכין שהייתה במקום במטרה למנוע מנאשם 1 להתקרב אליו, ואז ירה נאשם 1 באקדח ופגע ברגלו של המתלונן. נאשם 1 ניסה להמשיך ולירות במתלונן אך לא הצליח ונמלט מהמקום.

לאחר שהנאשם 1 נמלט, הגיע העורר אל המתלונן, כיוון את הסכין לעבר גופו של המתלונן וניסה לדקור אותו. בתגובה ניסה המתלונן להתגונן באמצעות הסכין שהייתה במקום ולהימלט. העורר חטף את הסכין מהמתלונן וניסה לדקור אותו בבטנו באמצעותה. העורר חדל ממעשיו רק כשאדם שהיה במקום הרחיק אותו מהמתלונן. לאחר מכן נמלט העורר מהמקום.

4. העורר נמלט מהמשטרה למשך כשבוע. ביום 20.2.2023 נמלט העורר לביתו של נאשם 3, שסייע לו להסתתר מהמשטרה עד ליום מעצרו. ביום 21.2.2023 התכתבו ביניהם העורר והנאשם 3 בזמן שהעורר מסתתר בדירתו של האחרון, כשתוכן ההודעות עוסק בהסתרות העורר מפני שוטרים שהגיעו לחפש אחריו.

כתוצאה ממעשיהם של העורר ונאשם 1 פונה המתלונן לבית החולים ואושפז כשהוא סובל מפצע ירי וכן מחתכים בפנים ובראש. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המשיבה בקשה למעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו.

הליכים קודמים

5. ביום 26.3.2023 התקיים דיון בבקשת המעצר עד לתום ההליכים, וביום 16.4.2023 הוקראה לצדדים ההחלטה. בית המשפט קבע בהחלטתו כי ממכלול הראיות הלכאוריות ניתן לקבוע כי הונחה תשתית לכאורית לפיה העורר והנאשם 1 הם שפגעו במתלונן, כשנאשם 1 ירה ברגלו ושניהם דקרו אותו. זאת, על בסיס גרסתו של המתלונן, דו"חות הפעולה של השוטרים ותוצרי החיפוש בטלפון ששימש את העורר.

בית המשפט קבע כי העבירות המיוחסות לעורר ולנאשם 1 מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית. יתר על כן, נסיבות ביצוע העבירה מלמדות על מסוכנות בעוצמה גבוהה ביותר. מהראיות הלכאוריות עולה כי העורר ונאשם 1 עשו

שימוש בנשק קר וחם, לאור יום, תוך פגיעה במתלונן, ירי ברגלו ודקירתו. העורר חדל ממעשיו רק לאחר שאדם נוסף הפריד בינו לבין המתלונן. מעשים אלה מלמדים על מסוכנות גבוהה ומובהקת. על מסוכנותו של העורר ונאשם 1 ניתן ללמוד גם מעברם הפלילי - לנאשם 1 שתי הרשעות קודמות ולעורר חמש הרשעות קודמות, לרבות בעבירות של סחר בסמים, החזקת סכין ואיומים, והוא השתחרר ממאסר כחצי שנה בלבד לפני קרות האירועים המתוארים בכתב האישום.

בית משפט קמא הוסיף וקבע כי כנגד נאשם 1 והעורר מתקיימת גם עילת מעצר של חשש לשיבוש הליכי חקירה, המובנית בעבירות המיוחסות ובנסיבותיהן. העורר אף פעל לכאורה לשיבוש הליכי חקירה. בנוסף קבע בית משפט קמא כי מתקיימת גם עילת מעצר של חשש להימלטות מאימת הדין, שעוצמתה חזקה יותר ביחס לעורר, שברח לכאורה מהשוטרים ולא שעה לקריאותיהם כי יעצור. למעשה, העורר נעצר רק שבוע לאחר האירוע המתואר בכתב האישום, ועד אותה עת הוא הסתתר מהמשטרה. גם לאחר שאותר הוא התנגד למעצרו, ומכאן שהחשש כי יימלט אינו תיאורטי בלבד.

בית המשפט ציין כי ככלל עשוי תסקיר שירות המבחן לסייע לבית המשפט בהכרעה ביחס לחלופת מעצר. ואולם, במצבים בהם חלופת מעצר לא תיסקון, יש להורות על מעצר עד תום ההליכים אף מבלי שיוגש תסקיר שירות המבחן. נקבע כי במקרה דנן, לאור המסוכנות הגבוהה הנלמדת ממעשי העורר ונאשם 1, החשש לשיבוש והחשש הקונקרטי להימלטות בעניינו של העורר, אף חלופת מעצר לא תיסקון. לפיכך הורה בית משפט קמא על מעצרו של העורר ונאשם 1 עד לתום ההליכים.

6. לאחר שבית המשפט קרא את החלטתו בדיון, הביע בא-כוח העורר תמיהה על ההחלטה, וטען כי לא ניתנה לו הזדמנות לטעון לחלופת מעצר. בא-כוח העורר טען כי הדיון שהתקיים ביום 26.3.2023 עסק בשאלת קיומן של ראיות לכאורה בלבד, ולכן הוא סבור כי בית המשפט גיבש החלטה מבלי לשמוע כלל את עמדתו בהתייחס לחלופת מעצר אפשרית.

בית המשפט איפשר לבא-כוח העורר להשמיע את טענותיו לעניין עילת המעצר וחלופה אפשרית למעצר, ולאחר מכן קבע כי איננו מוצא טעם לשנות מהחלטתו. בית המשפט ציין שוב כי המעשים המיוחסים לעורר ולנאשם 1 מלמדים על מסוכנות גבוהה ומובהקת הנשקפת מהם. הוא הוסיף כי הגם שהעורר לא היה מעורב באופן אישי בירי במתלונן, אין בכך כדי להמעיט את המסוכנות הנשקפת ממנו, בפרט לאור עברו הפלילי. בית המשפט חזר והבהיר כי בעניינו של העורר קיימות גם עילות מעצר של חשש לשיבוש הליכי חקירה וחשש מהימלטות מפני אימת הדין. לאור כל האמור קבע בית משפט קמא כי אין מדובר במקרה המצדיק חלופת מעצר וגם לא של מעצר בדרך של פיקוח אלקטרוני. משכך אין מקום להשחית את זמנו של שירות המבחן לשווא. לפיכך והורה בית המשפט על מעצרו של העורר ושל נאשם 1 עד לתום ההליכים.

על החלטה זו הוגש הערר שלפניי.

טענות הצדדים

7. העורר טוען כי בית משפט קמא שגה כשהכריע בשאלת חלופת המעצר עוד בטרם שמע את טענותיו של בא-

כוחו. העורר מוסיף כי בית המשפט שגה גם בכך שקבע כי שום חלופה לא תיסקון במקרה דנן. בהקשר זה הוא מציין כי מעשיו של העורר פחותים במידה ניכרת מאלה של נאשם 1, כשלפי עובדות כתב האישום חלקו מתמצה בתקיפת המתלונן באמצעות סכין יפנית. החבלות שנגרמו למתלונן כתוצאה ממעשיו של העורר הן מינוריות, בעוד שהפגיעה המשמעותית יותר נגרמה לו כתוצאה מהירי לרגלו, המיוחס לכאורה לנאשם 1.

העורר מוסיף כי בית המשפט שגה כשהתעלם מגילו הצעיר ומהעובדה שעברו הפלילי, הכולל אמנם הרשעות ומאסר, עוסק בעבירות סמים. כן טוען העורר כי בית משפט קמא שגה כשלא אפשר בחינה של חלופה של מעצר באמצעות פיקוח אלקטרוני וריחוק גיאוגרפי ממקום העבירה וממקום מגוריו של המתלונן. לשיטת העורר, מדובר בעבירות אלימות, שבאמצעות פיקוח אלקטרוני ניתן למנוע אותן באופן כמעט גורף. זאת בניגוד לעבירות אחרות כגון מרמה, סמים ועוד, שניתן לבצען גם מתוך מעצר הבית. מדובר לטענתו במסוכנות ספציפית שניתן לאיינה בנקל.

עוד טוען העורר כי בית המשפט לא לקח בחשבון את העובדה שמעמדו של העורר ב"היררכיה העבריינית" בתיק קטן באופן ניכר מזה של נאשם 1, ואף מציין כי לעורר אין כל מחלוקת עם המתלונן וכי החוב הנטען הוא כלפי משפחתו של הנאשם 1.

כמו כן נטען בית המשפט שגה כשקבע כי ישנה ביחס לעורר עילת מעצר של שיבוש וחשש מהימלטות. זאת, כשבכתב האישום לא מיוחסים לעורר כלל סעיפי אישום של שיבוש הליכי חקירה או משפט. בנוסף, לשיטת העורר בית משפט קמא שגה כשיצא מנקודת הנחה כי העורר נמלט מהיחידה החוקרת, וזאת על סמך מילות מפתח ותכתובות שנמצאו במכשיר טלפון השייך לאחייניתו של העורר. בית המשפט נתן, לשיטת העורר, משקל עצום לעובדה זו, ובכך קבע כי יש חשש להימלטות מן הדין ולשיבוש הליכי משפט.

לבסוף טען העורר כי היה ראוי שבית המשפט לא יקבע מסוכנות ומעצר עד תום ההליכים מבלי ששמע בנפש חפצה את טענות ההגנה לעניין זה.

בישיבת יום 11.5.2023 חזר ב"כ העורר על עיקרי טענותיו. מנגד טענה ב"כ המשיבה כי יש לדחות את הערר ולאשר את החלטתו של בית משפט קמא.

דיון והכרעה

8. אכן, וכפי שטען ב"כ העורר, בטרם קבלת החלטה על מעצר עד תום ההליכים, חייב בית המשפט לשקול את האפשרות להורות על שחרור לחלופת מעצר אם ניתן בדרך זו להפחית באופן ניכר את הטעמים העומדים בבסיסה של עילת המעצר (סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996). כדי לבחון את האפשרות הזו, רשאי בית המשפט לפנות לשירות המבחן בבקשה לקבלת תסקיר שסייע לו בהערכת הנאשם ומידת האמון שניתן לתת בו; ובהערכת חלופות המעצר והמפקחים המוצעים על ידיו. כל אלה עשויים לסייע לבית המשפט בהחלטה האם ניתן לאיין או למצער לצמצם את המסוכנות הנשקפת מהנאשם גם ללא מעצר שלו מאחורי סורג ובריא.

9. במקרה דנן, מלכתחילה, לא איפשר בית משפט קמא לב"כ העורר לטעון לגבי האפשרות להסתפק בחלופת מעצר. אולם, משב"כ העורר העלה בפניו את הנושא, ניתנה לב"כ העורר אפשרות לטעון את טענותיו בהקשר זה, ולאחר מכן ניתנה החלטתו הנוספת של בית משפט קמא. החלטה זו היא העומדת בפניי היום, ויש לבחון האם לאור מכלול הנסיבות - יש מקום להתערב בה אם לאו. העובדה שבית המשפט לא איפשר לב"כ העורר להעלות את טענותיו לפני מתן ההחלטה הראשונה - איננה מהווה כשהיא לעצמה, נימוק לקבלת הערר.

10. הפסיקה קבעה לא אחת כי בית המשפט אינו חייב בכל מקרה ומקרה לפנות לשירות המבחן וכי לנאשם אין זכות קנויה כי בית המשפט יעשה כן (ראו למשל: בש"פ 7504/10 כארם באסם חמודה נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (7.11.2010)). כפי שציינתי לאחרונה, הפנייה לשירות המבחן איננה רלוונטית בשני סוגים של מקרים: הראשון, כאשר בית המשפט סבור כי ניתן לבחון אפשרות של חלופת מעצר גם ללא קבלת המלצה משירות המבחן; והשני, כאשר בית המשפט סבור כי אין כל מקום בנסיבות העניין לשקול חלופת מעצר, תהיה אשר תהיה עמדתו של שירות המבחן (ראו: בש"פ 6848/22 קלימנקו נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (25.10.2022)). הפניה לשירות המבחן היא בעלת חשיבות אם כן במקרי ביניים, כאשר בית המשפט נזקק לתסקיר כדי להחליט האם ניתן לתת אמון בנאשם.

בעניינינו רלוונטיים המקרים מהסוג השני, לגביהם נקבע בבש"פ 9447/04 זבידאת נ' מדינת ישראל (2.11.2004) (השופטת מ' נאור) כי:

"אם מסקנתו של בית המשפט היא, כי נסיבות הענין אינן מצדיקות שחרור בחלופת מעצר וכי אין בנמצא, על דרך העיקרון, חלופה שתסלק את עילת המסוכנות או עילה אחרת, שוב אין טעם וצורך לבחון, מצוות אנשים מלומדה, חלופות קונקרטיות כגון מעצר בית בביתו של פלוני או אלמוני".

11. כפי שהובהר לעיל, במקרה דנן בחר בית משפט קמא שלא להפנות את העורר לשירות המבחן, וקבע כי יש להורות על מעצרו עד תום ההליכים. בית המשפט הבהיר כי הוא סבור, לאור מכלול הנסיבות, שאין טעם בפנייה לשירות המבחן "מצוות אנשים מלומדה" כדי לקבל את חוות דעתו, והוא אף נימק את החלטתו זו.

אני סבורה כי אין מקום להתערב בהחלטה זו. כאמור, השאלה שיש לבחון אותה היא האם היה טעם בנסיבות המקרה דנן להפנות את עניינו של העורר לשירות המבחן לקבלת תסקיר. אם סבור בית המשפט שיהיה תוכן התסקיר אשר יהיה - לא יהיה מקום להורות על שחרור לחלופת מעצר או אף על מעצר בדרך של פיקוח אלקטרוני, אכן אין טעם בהפניית העורר לתסקיר כזה.

12. כאמור, בית משפט קמא בהחלטתו התייחס בהקשר זה למספר עניינים - לחומרת המעשים המיוחסים לעורר ולנאשם 1 ולמסוכנות הנשקפת מהם; לעבר הפלילי המכביד של העורר; ולעילות המעצר של חשש מהימלטות מאימת הדין ומשיבוש הליכי משפט הנשקף אף הוא ממעשיו.

ואכן, המעשים המיוחסים לעורר הם חמורים מאוד, והמסוכנות הנובעת מהם היא משמעותית, ברורה וחד-משמעית. מדובר בעבירות שבוצעו לאור יום, בעיבורה של עיר, עבירות הכרוכות באלימות רבה כלפי המתלונן, בשימוש בנשק קר וחם (כאשר לעורר לא מיוחס השימוש בנשק החם אלא בסכין). מעשי העורר והנאשם 1 תוכננו מראש ונועדו

"לקדם" גבייה של חוב נטען. המסוכנות האינהרנטית הנובעת מהמעשים מקשה מאוד על מתן אמון בעורר - אמון שהוא תנאי ראשון והכרחי לשקילת אפשרות של שחרורו של העורר בתנאים מגבילים חלף מעצרו.

לאלה יש להוסיף את עברו הפלילי המכביד של העורר, את ניסיון ההימלטות שלו מהשוטרים והסתרתו עד שנתפס, ואת העובדה שניסה גם לשבש הליכי משפט ולמנוע מהמשטרה לאתרו.

13. מנגד, ב"כ העורר טען כי היה על בית המשפט להביא בחשבון שיקולים נוספים - ובכלל זה את גילו הצעיר; את עברו הפלילי שאף שהוא מכביד, כולל בעיקר עבירות סמים; ואת חלקו המצומצם יותר של העורר באירוע נושא כתב האישום - הן מאחר שלא היה לו קשר לחוב והן מאחר שהוא לא נשא עמו נשק חם.

אינני סבורה כי די בטענותיו של העורר כדי לשנות את התוצאה, ולטעמי אין די בהן כדי לאיין את השיקולים כבדי המשקל המטים במקרה זה את הכף, לפחות בשלב הנוכחי, למסקנה לפיה תסקיר שירות המבחן לא היה יכול להועיל לעורר.

14. בהתייחס לגילו הצעיר - הרי שחרף גילו, העורר צבר לחובתו עבר פלילי משמעותי הכולל גם מאסרים בפועל. בהקשר זה אין מקום גם לקבל את טענת ב"כ העורר ביחס לטיבו של עברו הפלילי. אכן, רוב העבירות בהן הוא הורשע הן עבירות סמים, אולם העורר הורשע גם בעבירות של החזקת אגרופן או סכין שלא כדין, עבירה של הפרעה לשוטרי במילוי תפקידו, של היזק לרכוש ושל איומים. אלה הן עבירות הכרוכות באלימות, כמו העבירות המיוחסות לעורר בכתב האישום הנוכחי.

עוד יש לציין בהקשר זה כי האירוע נושא כתב האישום התרחש כחצי שנה לאחר שהעורר השתחרר ממאסר. גם לעניין זה יש משמעות רבה כאשר נשקלת אפשרות של שחרור של העורר בתנאים כאלה או אחרים. כאשר אדם שלו עבר פלילי מכביד מאוד חוזר ומבצע לכאורה עבירה פלילית חמורה בסמוך לאחר שחרורו, קשה מאוד יהיה לבית המשפט לתת בו אמון, כאשר מתן אמון הוא כאמור תנאי הכרחי לשחרור בתנאים.

15. בהתייחס לחלקו של העורר באירוע - הרי שהוא היה שותף מלא למעשיו של הנאשם 1. שניהם תקפו יחד את המתלונן - בתחילה בנשק קר ולאחר מכן הנאשם 1 אף תקף אותו בנשק חם. יתרה מכך, כפי שצוין לעיל, הנאשם 1 עזב בשלב מסוים את זירת האירוע ונמלט ממנה. לאחר מכן נותר העורר לבדו עם המתלונן. העורר הוסיף גם אז לנסות לתקוף את המתלונן בסכין, מנע מהמתלונן להגן על עצמו, וחדל מכך רק כאשר אדם שהיה במקום הרחיק אותו מהמתלונן. לא ניתן אם כן לקבוע בשלב זה כי חלקו של העורר היה חלק קטן באירוע החמור שהוא לקח בו חלק.

16. לכן, לאור כל האמור, אני סבורה כי אין מקום להתערב במסקנתו של בית המשפט במקרה דנן, לפיה אין טעם בבקשת תסקיר משירות המבחן. אציין כי מסקנה זו אינה צריכה לנבוע מהעומס המוטל על שירות המבחן. כך, אילו הייתי סבורה כי תסקיר של שירות המבחן היה עשוי להועיל לבית המשפט לקבל החלטה בדבר שחרור בתנאים, הייתי מורה על קבלת תסקיר כזה, וכך צריך היה גם בית משפט קמא לנהוג. אולם, כאמור, מאחר שגם אילו היה שירות

המבחן בא בהמלצה חיובית, לא היה מקום בשלב זה להורות על שחרור בתנאים - אין טעם בתסקיר שיוגש מטעמו.

17. עוד אציין את המובן מאליו - החלטה זו ניתנת בהתאם לנסיבות הקיימות היום. יחד עם זאת, אין בה כדי לשלול מהעורר את האפשרות לחזור ולפנות לבית המשפט אם ישתנו הנסיבות בעתיד ולעתור כי בית המשפט ישוב וישקול את עניינו. זאת מבלי לחוות דעה ביחס לבקשה אפשרית כזו - אם וכאשר תוגש.

סוף דבר - לאור כל האמור לעיל, הערר נדחה.

ניתנה היום, כ' באייר התשפ"ג (11.5.2023).

שׁוֹפֵט
